

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 18 Eylül 2024
Sayı : 726

Tahsin BECAN
CHP Yalova Milletvekili
Milli Savunma Komisyonu Üyesi

10/1803

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Bağımsız idari otoriteler, denetleyici ve düzenleyici birimler olarak görevlerini yerine getirememesinin yarattığı sonuçların ortaya konması amacıyla alınması gereken önlemlerin ve hayata geçirilmesi için gereken düzenlemelerin saptanabilmesi amacıyla, Yüce Meclisimizce; Anayasanın 98. maddesi ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 23.07.2024

[Signature]
Levent Kocaoğlu
Anayasa Uv.

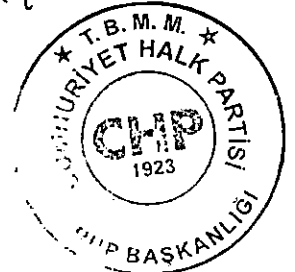
[Signature]
Kadir Durmaz
Tahsin BECAN
Yalova Milletvekili
Tokat Uv.

[Signature]
Mehmet Korkmaz
Kocaoğlu Uv.

[Signature]
Ueli Ağbaba
Malatya Uv.

[Signature]
Hüseyin Yıldız
Ayhan Uv.

[Signature]
İbrahim Önem Aygün
Tekirdağ Uv.

GEREKÇE

Farklı sektörlerde faaliyet gösteren uzman ve özerk nitelikte kurumlar olan “bağımsız idari otoriteler”, toplumsal ve siyasal yaşamda, özellikle temel hak ve özgürlükler ile ekonomik ve sosyal alanlarda düzenleme ve denetleme yapan kamu tüzel kişileridir.

Bu yönlendirici işlevlerini, bağımsız kararlarının üzerinde hiçbir makam ve merciin etkisinde olmadan, özel güvencelere sahip, mali özerkliğe haiz özel bütçeleriyle yerine getirirler. Bununla birlikte sahip oldukları özellikli görev ve yetkileri, sorumlulukları, örgütlenmeleri ve personeli ile klasik ve geleneksel merkezi yapılanmadan da farklılıklar arz eden idari birimlerdir.

Bu tür otoriteler, ilgili oldukları alanlara ilişkin, idari düzenleme yaptığından ve sektörü denetleyip yaptırım uyguladığından, bu kapsamda yürütmenin adeta kolluk hizmeti görevini de karşılarlar. Öyle ki bu idareler, gelişmiş demokratik ülkelerde, uzman ve özerk kuruluşlar olarak, dördüncü erk şeklinde nitelendirilmektedir.

Bugün, hassas sektörler olarak kabul edilen, enerji, finans, ilaç, bankacılık, iletişim gibi alanlarda rekabetin artmasıyla, özellikle sektörün aktörlerinin ve siyasilerinin etkilerinden ve baskılarından arındırma ihtiyacı, bu tür kurumların ortaya çıkışının başlıca nedeni olarak kabul edilmektedir. Gelişmesi de günümüzde özelleştirmelerden sonra ihtiyaç duyulan düzenleme ve denetim gereksinimidir. Son yıllarda ise, öngörülmez enformasyon ve dezenformasyon varlığı, gerileyen insan haklarına karşı artan gereklilik ve duyarlılık, önlenemeyen yolsuzluklar, yabancı sermayeyi çekme çabaları ile haksız rekabet koşulları, özellikle gelişmekte olan ülkelerde bağımsız idari otoritelerin ortaya çıkıp gelişmesinde diğer önemli unsurlar olarak belirtilebilir.

Bilinmelidir ki, bu kuruluşlar, yalnız anayasal düzenin sağlayacağı güvenceler çerçevesinde değil aynı zamanda siyasal iktidarların onlara müdahale eğilimine karşı hukuki olarak korunabilecekleri ölçüsünde, amaçları doğrultusunda işleyebilirler. Bu bakımdan anayasal güvenceleri en kapsamlı şekilde kavuşturularak, öncelikle siyasal ve idari hiyerarşinin dışında tutulmalıdır.

Buna karşılık, bugün düzenlendikleri şekliyle, bu kuruluşlar Türkiye’de ne özerk ne de bağımsızdırlar. Şöyle ki; Devlet yönetimi, hukuk ve iktisat arasındaki ilişkinin merkezinde yer alır. Son on yıllarda, uzman denetleyici ve düzenleyici bağımsız idari birimlerin yaygınlaşması ile yürütme organı, yeni kurumlar ve kurallar ile çerçevelenmiş olmasına karşın, yasama karşısında güçlenen yürütmenin, bununla birlikte kamu yönetimi üzerindeki tekелci yetkisi de artmıştır. Üstelik, 2018 seçimleriyle yeni geçilen, partili Cumhurbaşkanı’nın aynı zamanda yürütmenin başı kurgusunda, uzman ve özerk düzenleyici birimlerin, ya bağımsız yapıları tasfiye edildi ya da tek kişinin keyfi tercihleri nedeniyle işlevlerini göremez hale getirilmiştir.

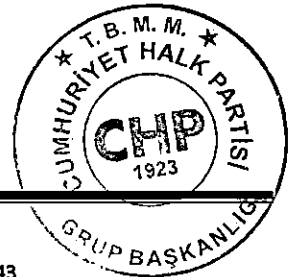
Örnek vermek gerekirse, RTÜK’ün eğip büküttüğü hukuk kurallarıyla, ifade ve basın özgürlüklerine aykırı şekilde muhalif TV kanallarına verdiği ağır cezalar, söz konusu Kurumun, Anayasa’ya ve uluslararası insan hakları sözleşmelerine değil, siyasi iktidarın bekasına adanmış, “bağımlı idari otorite” olduğunun en açık şeklidir. Yine, Türkiye İnsan Hakları ve Esitlik Kurumu

ismi verilen yapının, Türkiye'nin ağır insan hakları sorunları karşısında, siyasi iktidar karşısında herhangi bir fonksiyonu bulunmamaktadır. Dahası, Kurum liyakat ve bağımsızlık ilkelerine uyulmadan "yerleştirilmiş" kadrolarıyla, bizzat kuruluş amaçlarına aykırı faaliyetlerin odağı haline gelebilmektedir. Yine, örneğin, Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun dokuz üyesinden yedisinin seçiminin, doğrudan ya da dolaylı şekilde, AKP'nin ve onun Genel Başkanı'nın tasarrufunda gerçekleştiği dikkate alındığında, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu m.21/1'deki bağımsızlık vurgusunun hiçbir anlam taşımadığı açıktır.

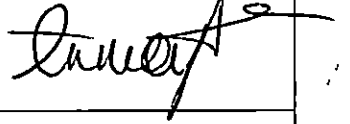
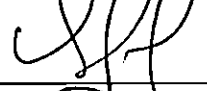
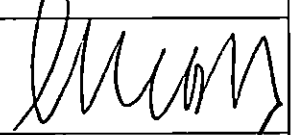
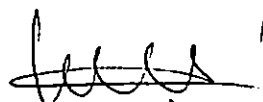
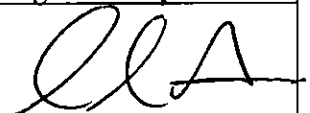
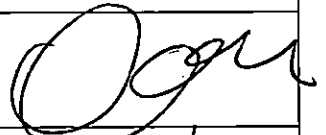
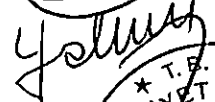
Ne yazık ki, bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Şu halde Türkiye'de iktisadi ve hak temelli istikrarı sağlamanın ön koşulu, bütün yetkileri tek kişide toplamaktan vazgeçip, yetkileri farklı kurul ve kurumlar arasında paylaştırılarak denge ve denetim mekanizmalarının oluşturulmasından geçer. Zaten, demokratik hukuk devleti kurumları, kuralları ve değerleri, ulusal ve ötesi ölçekte uzmanlık ve bilimsel ölçütlere uyulmasını gerekli kılar.

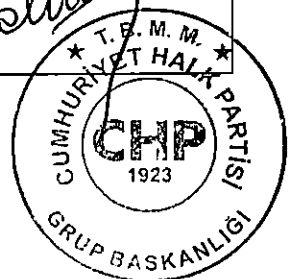
Bu anlayışla yapılacak düzenlemelerde, hem iktisadi hem de sahip olunan hakların gereği özgürlüklerin de anayasal güvencelerinin gözetilmesi gerekir. Bu kuruluşların üyelerinin belirlenme şekli ve işleyişleri, bağımsızlıklarını temin edecek usul ve kurallara dayandırılmasıdır. Özerk ve uzman kuruluşlara yapılacak görevlendirmeler açısından, adayların ilgili konulardaki uzmanlık ve liyakatine ilişkin ölçütler titizlikle konularak yandaş kayırma ve yağma düzensizliği son bulmasıdır. Böylelikle piyasa ekonomisinin geçerli olduğu devletlerde olduğu gibi düzenleme, denetleme ve yaptırım kayıtları altında girişim özgürlüğü sağlanır ve adil sürdürülebilir bir kalkınma yaşanır.

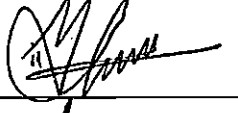
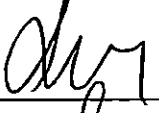
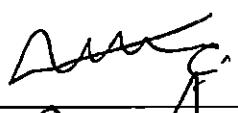
Bu amaçla, bağımsız idari otoritelerin, denetleyici ve düzenleyici birimler olarak görevlerini yerine getirememesinin yarattığı olumsuz sonuçların ortaya konulması ve alınması gereken kararların hayata geçirilmesi için bir araştırma komisyonu kurulması amaçlanmıştır.

226 Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
2. A. Tuncay ÖZİCAN	İzmir Mv.	
3. Seyit Toran	Ordu Mv.	
4. Mahmut Tanal	Şanlıurfa Mv.	
5. Ayhan BAKLAT	Adana	
6. Serkan Sarı	Balıkesir	
7. Orhan SÜMER	Adana	
8. Tüker Ateş	Bolu	
9. Erim Karakoz	Aydın	
10. İZZAT KARASU	Sivas Mv	
11. Seret ARPACI	Denizli M.	
12. Nail GİLER	Kocaeli M.	
13. Gizem ÖZCAN	Muğla Mv.	
14. Orhan Serbel	Bursa Mv	
15. Hikmet Yalın HALICI	İsparta Mv	

16.	HAYRAN ÖZTÜRK	Bursa Milletvekili	
17.	SİVRİ GÖRAGATIL	ANTALYA MU.	
18.	Semra DİNGER	Ankara MU.	
19.	ALİ KARAOBA	USAK MU.	
20.	Sezgin Tenekeli	Diğer M.	
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			

